

Läbipaistvusregistri toimimist käsitlev 2023. aasta aruanne

Esitaja: läbipaistvusregistri juhatus

Saajad:

Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon

Vastavalt Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahelisele kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe artikli 13 lõikele 3 esitatakse allkirjutanud institutsioonidele aastaaruanne läbipaistvusregistri toimimise kohta.

Käesolevas aruandes esitatakse faktiline teave läbipaistvusregistri, selle sisu ning seda puudutavate muudatuste kohta 2023. aastal. Lisaks antakse aru tingimuslikkuse meetmetest ja täiendavatest läbipaistvusmeetmetest, mis allkirjutanud institutsioonides kõnealusel aastal kehtivad.

Sisukord

I. Kokkuvõte	3
II. Sissejuhatus	3
III. Juhtimine	4
IV. Tingimuslikkuse meetmed ja täiendavad läbipaistvusmeetmed	4
V. Sekretariaadi tegevus.....	9
1. Andmete kvaliteedi seire.....	9
2. Kasutajatoe teenus.....	10
3. Uurimised	10
4. Juhatuse 2023. aasta koosolek.....	11
5. Suunised ja teadlikkuse suurendamine	12
6. Tehnilised arengud	12
7. Euroopa Kontrollikoja audit läbipaistvusregistri kohta	13
8. Euroopa Ombudsmani otsus juhtumi 532/2023/FA kohta	13
VI. Statistika.....	13
1. Läbipaistvusregistri areng	13
1. Esindatud huvid	15
1. Geograafilised andmed	16
2. Läbipaistvusregistri andmete vaatamised.....	16
VII. Kokkuvõte	17

I. Kokkuvõte

Aasta 2023 oli läbipaistvusregistri jaoks intensiivse kontrolli ja tegevuse aasta. Registri kasutamine teabeallika ja võrdlusvahendina huvide esindamisega seotud tegevustes ELi tasandil suurenes jätkuvalt, nagu näitab suurem registreerumistaotluste ning taotlejate ja registreeritute poolt kasutajatoe poole pöördumiste arv, samuti üldsuse teabepäringute arv. Nii Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kui ka Euroopa Regioonide Komitee võtsid vastu meetmed läbipaistvusregistri raamistikus vabatahtlikuks osalemiseks. Oluline on märkida, et Euroopa Kontrollikoda viis läbi registri mitmekülgse auditi ja registrit uuris ka Euroopa Ombudsman.

Registri sekretariaat suurendas registreeritute sihipärast seiret 2023. aastal kolmandikuni registreeritute koguarvust. Lisaks oli 2023. aastal märkimisväärne huvi kaebuste esitamise vahendi kasutamise suhtes, mis näitab, et andmebaasi sisu kontrollitakse pidevalt. Sekretariaat algatas mitu uut omaalgatuslikku uurimist ja jätkas tööd eelneva aasta pooleliolevate uurimistega.

Neid tegevusi kirjeldatakse aruandes täpsemalt.

II. Sissejuhatus

Läbipaistvusregister on ELi tasandi huvide esindamise peamine teabeallikas. See on andmebaas, mis on loodud selleks, et anda üldsusele ajakohast teavet selliste huvide esindamisega seotud tegevuste kohta, mille eesmärk on mõjutada ELi institutsioonide õigusloomet ja poliitika rakendamist. See aitab jälgida, milliseid huve institutsioonides esindatakse, kes neid esindab ja kelle nimel, milliseid seadusandlikke ettepanekuid käsitletakse ja milliseid vahendeid seotud tegevuseks kasutatakse. See on ELi peamine tööriist läbipaistva ja eetilise huvide esindamise edendamiseks ning sidusrühmade ja kodanikuühiskonna osalemise avatuse ja nähtavuse suurendamiseks ELi demokraatlikus otsustusprotsessis.

Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon haldavad läbipaistvusregistrit ühiselt 2021. aastal vastu võetud institutsioonidevahelise kokkuleppe¹ alusel.

Vastavalt institutsioonidevahelise kokkuleppe artiklile 13 sisaldab käesolev aruanne faktilist teavet läbipaistvusregistri, selle sisu ning kõigi muudatuste kohta, mis aruandeperioodil aset leidsid. Lisaks esitatakse ülevaade tingimuslikkuse meetmetest ja täiendavatest läbipaistvusmeetmetest, mis allakirjutanud institutsioonides praegu kehtivad.

¹ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1).

III. Juhtimine

Läbipaistvusregistri juhtimisstruktuur on kahetasandiline: juhatus, mis tagab registri üldise järelevalve ja juhtimise, ning sekretariaat, mis tegeleb selle igapäevase juhtimisega.

Institutsioonidevahelise kokkuleppe üldise rakendamise tagab juhatus. Sellega seoses vastutab juhatus läbipaistvusregistri iga-aastaste vajaduste ja prioriteetide kindlaksmääramise, selle toimimist käsitleva aastaaruande vastuvõtmise ning sekretariaadile üldiste suuniste andmise eest. Lisaks on juhatuse ülesanne tegeleda kõikide taotlustega sekretariaadi võetud meetmete läbivaatamiseks ja teha nende kohta pärast uurimist otsus.

Juhatusse kuuluvad Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni peasekretärid. Nad kohtuvad vähemalt korra aastas ning iga peasekretär on eesistuja ühe aasta vältel. 2023. aastal oli juhatuse eesistuja nõukogu peasekretär.

Sekretariaat annab huvide esindajatele suuniseid registreerimisprotsessi kohta, seirab ja kinnitab taotluste sobivust ning kontrollib registreeritute esitatud andmete kvaliteeti. Sekretariaat tegeleb kaebustega, mis puudutavad väidetavaid käitumisjuhendi rikkumisi registreeritute poolt, ning kui ta leitab, et käitumisjuhendit ei ole nõuetekohaselt järgitud, võtab ka meetmeid. Lisaks koostab sekretariaat aastaaruande ning suurendab teadlikkust läbipaistvusregistri kohta (vt V jaotis).

Sekretariaat koosneb kolme allakirjutanud institutsiooni töötajatest ning 2023. aastal vastas see 11-le täistööaja ekvivalendile. Juhatuses ja avalikkuse ees esindab sekretariaati koordinaator, kes korraldab igapäevast tegevust. 2023. aastal määrati sekretariaadi koordinaatoriks komisjoni peasekretariaadis läbipaistvuse eest vastutava üksuse juhataja.

Üksikasjalik teave läbipaistvusregistri juhtimise kohta on kättesaadav selle [veebisaidil](#).

IV. Tingimuslikkuse meetmed ja täiendavad läbipaistvusmeetmed

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon võtavad igaüks eraldi otsustega vastu tingimuslikkuse meetmed, mille kohaselt on läbipaistvusregistris registreerimine eeltingimus selleks, et huvide esindajad saaksid teostada teatavaid huvide esindamisega seotud põhitegevusi. Need kolm institutsiooni võivad vastu võtta ka täiendavaid läbipaistvusmeetmeid, et registreerimist veelgi soodustada ja tugevdada institutsioonidevahelise kokkuleppega loodud ühist raamistikku.

Kolmes institutsioonis praegu kehtivad tingimuslikkuse meetmed ja täiendavad läbipaistvusmeetmed on toodud allpool.

Teised ELi institutsioonid, organid ja asutused, samuti liikmesriigid seoses oma alaliste esindustega ELis, võivad teavitada juhatust tingimuslikkuse meetmetest või täiendavatest läbipaistvusmeetmetest, mille nad vastu võtavad, ning paluda nende avaldamist läbipaistvusregistri veebisaidil. 2023. aastal esitasid sellised teated Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa Regioonide Komitee.

Samuti toimusid talituste tasandil arutelud mitme teise ELi organiga vastusena nende järelepärimistele.

Kõik liikmesriigid on nõukogu eesistujariigina ning kuus kuud enne seda ametiaega võtnud endale kohustuse kohaldada tingimuslikkuse meedet, korraldades kohtumisi oma vastava ELi alalise esindaja ja alalise esindaja asetäitja ning huvide esindajate vahel tingimusel, et viimased on läbipaistvusregistris registreerunud.

Kõnealune tingimuslikkuse meede kehtib kohtumistele, mis toimuvad alalise esindaja ja alalise esindaja asetäitjaga, kui nad tegutsevad ametisoleva või järgmise nõukogu eesistujariigi esindajana². Seega võivad huvide esindajad sellistel kohtumistel osaleda üksnes siis, kui nad on registreeritud. 2023. aastal kehtis see Rootsi³ ja Hispaania⁴ suhtes, sest nad olid Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigid, ning Belgia⁵ suhtes, kes oli järgmine eesistujariik.

ELi institutsioonides praegu kehtivate tingimuslikkuse meetmete ja muude läbipaistvusmeetmete loetelu on kättesaadav läbipaistvusregistri veebisaidi vastaval lehel.

Euroopa Parlament

2023. aastal kehtestas Euroopa Parlament täiendavad tingimuslikkuse ja läbipaistvusmeetmed, mis võeti vastu parlamendisise reformipaketi raames, mille eesmärk on tugevdada usaldusväarsust, sõltumatust ja vastutust. Need reeglid toovad kaasa teatavad muudatused parlamendi suhetes registreeritud huvide esindajatega ja arendavad edasi juba olemasolevat raamistikku.

Parlament on tugevdanud oma läbipaistvuspoliitikat, kehtestades meetmed, mille kohaselt peavad huvide esindajad olema registreeritud juhul, kui neil võimaldatakse tegutseda parlamendi ruumides. Juhatus 12. juuni 2023. aasta otsuse kohaselt on parlamendi ruumides toimuvatel üritustel aktiivse osalemise või nende kaaskorraldamise tingimuseks eelnev läbipaistvusregistrisse kandmine⁶. See tähendab, et kõik huvide esindajad, kes tegutsevad sõnavõtja, moderaatorina või muus aktiivses rollis või panustavad üritusse logistiliselt, praktiliselt või rahaliselt, peavad olema registreeritud. Neid reegleid kohaldatakse lisaks juba kehtestatud tingimuslikkuse meetmele, millega nähakse ette⁷ parlamendikomisjonide kuulamiste sõnavõtjate registreerimine enne kuulamist.

Parlament laiendas ka parlamendiliikmete laiendatud töörühmade ja muude mitteametlike rühmade⁸ tegevusega seotud tingimuslikkuse ja läbipaistvuse nõudeid. Selliste laiendatud töörühmade ja rühmade tegevuses Euroopa Parlamendi ruumides võivad osaleda ainult registreeritud huvide esindajad, kes pakuvad neile toetust või kes osalevad nende üritustel või kaaskorraldavad neid. Nähakse ette suurem läbipaistvus, eelkõige seoses saadud toetuse deklareerimisega. Täitmise tagamise suhtes kohaldatavaid norme karmistati.

2 https://transparency-register.europa.eu/document/download/0c791fb8-e64d-47cc-a3b0-175913788b7c_en?filename=Transparency%20register%20-%20Member%20states%27%20political%20declaration.EN_.pdf

3 Öppenhetsregistret - Regeringen.se.

4 <https://es-ue.org/erp/>.

5 <https://europeanunion.diplomatie.belgium.be/en/transparency>.

6 Euroopa Parlamendi juhatus 12. juuni 2023. aasta otsus.

7 Euroopa Parlamendi juhatus 18. juuni 2003. aasta otsuse artikkel 7.

8 Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 35 lõige 5 ja artikli 35a lõige 5.

Parlament kehtestas ka uue tingimuslikkuse meetme, mille kohaselt peavad parlamendiliikmed järgima pärast mandaadi lõppemist kuuekuulist ooteaega, enne kui nad saavad tegeleda huvide esindamisega ametisolevate parlamendiliikmete juures⁹. Seda reeglit kajastab Euroopa Parlamendi liikmete usaldusväärust ja nende tegevuse läbipaistvust käsitlev käitumisjuhend¹⁰.

Lobitöö eesmärgil võivad otsustajatele juurdepääsuks parlamendi ruumidesse pikaajalist sissepääsu taotleda ainult need huvide esindajad, kes on registreeritud¹¹. 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli läbipaistvusregistris registreeritud 12 425 üksusest 2030-l vähemalt üks esindaja, kellel oli sissepääsuluba parlamendi ruumidesse. Aktiivseid sissepääsukaarte oli 31. detsembri 2023. aasta seisuga 7904.

Kõik parlamendiliikmed peavad avaldama veebis teabe kohtumiste kohta, mida kavandatakse pidada institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse kuuluvate huvide esindajatega¹². See tähendab mis tahes kohtumist, mis on seotud parlamendi tegevusega (raport, arvamus, resolutsioon, täiskogu arutelu või kiireloomuline menetlus) ja mille eesmärk on mõjutada Euroopa institutsioonide poliitikat või otsustusprotsessi kas kohapeal või kaugsidevahendite abil. See kohustus kehtib olenemata sellest, kas parlamendiliikmed osalevad kohtumisel isiklikult või neid esindavad seal parlamendiliikme assistendid. 31. detsembri 2023. aasta seisuga olid parlamendiliikmed 2023. kalendriaastal deklareerinud 20 301 kohtumist. Võttes arvesse Euroopa Parlamendi liikmete konkreetset rolli ja mandaati, soovitatakse¹³ neil kohtuda vaid selliste huvide esindajatega, kes on läbipaistvusregistris registreeritud.

Lisaks peavad raportöörid ja arvamuse koostajad lisama oma raportite või arvamuste projektidele nn sisendi deklaratsiooni, milles loetletakse üksused või isikud, kellelt nad said toimikuga seotud küsimuste kohta sisendmaterjali¹⁴.

ELi nõukogu

Vastavalt nõukogu otsusele (EL) 2021/929¹⁵ on huvide esindajate ning nõukogu peasekretäri või peadirektorite vaheliste kohtumiste eeltingimuseks huvide esindajate läbipaistvusregistrisse kandmine. Sama reegel kehtib huvide esindajate ametikohustustega seotud osalemisele nõukogu peasekretariaadi korraldatud temaatilistel teabekoosolekutel (asjakohasuse korral ning pärast eesistujariigiga konsulteerimist) või kõnelejatena avalikel üritustel, mille on korraldanud nõukogu peasekretariaat. Lisaks palutakse töötajatel kontrollida huvide esindajate volitusi, et olla kindel, et nad on läbipaistvusregistrisse kantud. Kui nad seda ei ole, peaksid töötajad tõsiselt kaaluma kohtumiste sobilikkust ning pidama nõu oma vahetu ülemusega¹⁶.

Täiendava meetmena läbipaistvuse parandamiseks ja registreerimise soodustamiseks peaks huvide esindajate nõukogu istungitele või selle ettevalmistavate organite koosolekutele kutsumise tingimuseks olema nende registreerimine läbipaistvusregistris. Nende registreerimisnumber tuleks kanda esialgsesse päevakorda. Nõukogu aastaaruanne

9 Euroopa Parlamendi juhatus 17. aprilli 2023. aasta otsus.

10 Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhendi artikkel 9.

11 Euroopa Parlamendi kodukorra artikkel 123.

12 Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhendi artikkel 7.

13 Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 11 lõige 2.

14 Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhendi artikkel 8.

15 ELT L 207, 11.6.2021, lk 19.

16 Teatis personalile CP 35/21 ja teatis personalile CP 42/22.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele) rakendamise kohta sisaldab asjakohast teavet huvide esindajate osalemise kohta nõukogu istungitel või selle ettevalmistavate organite koosolekutel¹⁷.

Euroopa Komisjon

Komisjonis kehtivad huvide esindajatega kontaktide pidamise ja suhtlemise kohta ranged reeglid. Eelkõige nõutakse kõigilt komisjoni liikmetelt, nende kabineti liikmetelt ning komisjoni peadirektoritelt, et nad kohtuksid vaid selliste huvide esindajatega, kes on läbipaistvusregistris registreeritud. See kohustus, mis on sätestatud Euroopa Komisjoni liikmete käitumisjuhendis¹⁸ ning komisjoni töömeetodites¹⁹, tähendab, et huvide esindaja peab sellise kohtumise toimumiseks olema registreeritud.

Kooskõlas oma otsustega 2014/838/EL, Euratom²⁰ ja 2014/839/EL, Euratom²¹ avaldab komisjon veebis teavet kõigi selliste (registreeritud) huvide esindajatega toimuvate kohtumiste kohta. 2023. aastal avaldas komisjon teabe 1980 registreerituga peetud kohtumiste²² kohta. Need registreeritud pidasid komisjoni liikmete ja/või nende kabineti liikmetega 2891 kohtumist ning 718 kohtumist komisjoni peadirektoritega²³. Lisaks sellele, et see teave avaldatakse komisjoni veebisaidil²⁴, on see kättesaadav ka läbipaistvusregistris asjaomaste registreeritute kannetes kohtumiste loendi kujul. Komisjon teeb registreeritud huvide esindajatega peetud kohtumiste koondandmestikud veebisaidil [Data.europa.eu](https://data.europa.eu) üldsusele kättesaadavaks nii masinloetavas kui ka Exceli vormingus. Nii on huvitatud osapooltel ja üldsusel juurdepääs teabele, mis on kõikehõlmav ja hõlpsasti töödeldav, et asjakohane teave sealt kätte saada.

Kõigile peadirektori tasandist allpool olevatele administratsiooni liikmetele antakse soovitusi komisjoni töötajate eetika- ja käitumissuunistes, et nad kontrolliksid nendega kokku puutuvate huvide esindajate volitusi, tagamaks, et nad on läbipaistvusregistris registreeritud. Kui nad ei ole registrisse kantud, soovitatakse komisjoni töötajatel alati paluda huvide esindajatel end enne suhtlemise jätkamist seal registreerida.

17 „Guidelines on the occasional attendance of third parties, including interest representatives, at meetings of the Council or its preparatory bodies“ (Suunised: kolmandate isikute, sealhulgas huvide esindajate aegajaline osalemine nõukogu istungitel või selle ettevalmistavate organite koosolekutel), 22. juuli 2021.

18 Komisjoni 31. jaanuari 2018. aasta otsuse Euroopa Komisjoni liikmete käitumisjuhendi kohta (C(2018) 700) artikkel 7 (ELT C 65, 21.2.2018, lk 7).

19 Euroopa Komisjoni töömeetodite V peatükk.

20 Komisjoni 25. novembri 2014. aasta otsus 2014/838/EL, Euratom komisjoni peadirektorite ning organisatsioonide ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahelisi kohtumisi käsitleva teabe avaldamise kohta (ELT L 343, 28.11.2014, lk 19–21).

21 Komisjoni 25. novembri 2014. aasta otsus 2014/839/EL, Euratom komisjoni liikmete ning organisatsioonide ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahelisi kohtumisi käsitleva teabe avaldamise kohta (ELT L 343, 28.11.2014, lk 22–24).

22 Avaldatava teabe hulka kuulub kohtumise kuupäev, asukoht, komisjoni liikme ja/või kabineti liikme või peadirektori nimi, huvide esindaja nimi, s.o organisatsioon või füüsilisest isikust ettevõtja, ning kohtumise teema. Teave avaldatakse kahe nädala jooksul pärast kohtumist.

23 Üks ja sama registreeritu võib olla kaasatud rohkem kui ühte kohtumisse.

24 Eelkõige läbipaistvust käsitlevad veebilehed komisjoni liikmete ja komisjoni peadirektorite veebisaitidel.

Komisjon nimetab kooskõlas oma asjakohaste eeskirjadega²⁵ komisjoni eksperdirühmadesse üksnes selliseid huvide esindajaid, kes on registreeritud. Eelneva registreerumise nõue kehtib nii B-²⁶ kui ka C-tüüpi²⁷ liikmetele. Kui nende liikmete registreering peatatakse või nad kustutatakse läbipaistvusregistrist, eemaldab komisjon nad ka neist eksperdirühmadest, mille liikmed nad on, kuni nende registreering taastatakse.

Täiendava läbipaistvust suurendava ning registreerimist soodustava meetmena pakub komisjon registreeritutele võimalust saada automaatteateid, kui nad on täpsustanud, et neil on huvi kindlate poliitikavaldkondade vastu, teavitades neid avalike konsultatsioonide või tegevuskavade algatamisest asjakohastes valdkondades. Samuti töödeldakse registreeritute vastuseid eraldi registreerumata vastajate omadest²⁸. Need vastused on kättesaadavad läbipaistvusregistris asjaomaste registreeritute kannetes.

Teiste ELi institutsioonide ja organite võetud meetmed

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa Regioonide Komitee võtsid 2023. aastal vastu läbipaistvusregistriga seotud asutusesised läbipaistvusmeetmed. Nad on esimesed ELi organid väljaspool institutsioonidevahelisele kokkuleppele allakirjutanud institutsioone, kes võtsid kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe artikliga 11 selliseid meetmeid.

Asjaomased kaks komiteed teavitasid vastavalt 21. märtsil ja 4. juulil 2023 juhatust oma õiguslikult siduvatest otsustest, millega nad kehtestasid järgmised täiendavad läbipaistvusmeetmed institutsioonidevahelise kokkuleppe tähenduses:

- soovitus oma vastavates otsustes määratletud ametikandjatest liikmetele kohtuda üksnes selliste huvide esindajatega, kes on registreeritud;
- ametikandjatest liikmete ja huvide esindajate vahelisi kohtumisi käsitleva teabe kohustuslik avaldamine nende vastavatel veebisaitidel;
- võimalus, et komiteede raportöörid lisavad oma arvamustes sisalduvale huvide esindajate panusele „seadusandliku jalajälje“, nagu seda tehakse Euroopa Parlamendis.

Juhatus leidis, et need meetmed on kooskõlas institutsioonidevahelises kokkuleppes taotletavate eesmärkidega. Seega avaldati need läbipaistvusregistri veebisaidil pärast nende jõustumist vastavalt 1. juunil 2023 ja 1. jaanuaril 2024.

25 Komisjoni 30. mai 2016. aasta otsus, millega kehtestatakse horisontaalsed eeskirjad komisjoni eksperdirühmade loomiseks ja tööks (C(2016)3301), artikkel 8.

26 Üksiksikud, kes on nimetatud esindama sidusrühmade jagatud huvi kindlas poliitikavaldkonnas.

27 Organisationsioonid selle mõiste laiemas tähenduses, sealhulgas ettevõtted, ühendused, valitsusvälised organisationsioonid, kaubandusliidud, ülikoolid, uuringuinstituudid, õigusbürood ja konsultatsioonifirmad.

28 Euroopa Komisjoni parema õigusloome suunised (SWD(2017)350), eelkõige VII peatükk: [suunised sidusrühmadega konsulteerimise kohta](#).

V. Sekretariaadi tegevus

2023. aastaks olid juhatus läbipaistvusregistrile kindlaks määranud järgmised iga-aastased prioriteetidid:

- tiptasemel tehnoloogia kasutamine registri veebisaidi ajakohastamiseks;
- andmete kvaliteedi tegeliku paranemise tagamine;
- jätkuv koostöö Euroopa Kontrollikojaga seoses nendepoolse läbipaistvusregistrit käsitleva auditiga;
- koostöö teiste institutsioonide, organite ja asutustega;
- jätkuvad teadlikkuse suurendamise meetmed.

Sekretariaat töötas nende iga-aastaste prioriteetide saavutamise nimel, sealhulgas tugevdades oma vastavuskontrolli, suurendades kasutajatoe osutamist ja tehes oma igapäevaste tegevuste raames mitmeid IT-platvormi parandusi, mida on üksikasjalikult kirjeldatud allpool.

1. Andmete kvaliteedi seire

Läbipaistvusregister annab ülevaate toimuvast huvide esindajate lobitööst, mis on seotud ELi institutsioonide poliitikatsüklite ja otsustusprotsesside hiljutise ettevalmistamise või rakendamisega, sealhulgas konkreetsetest üksikasjadest peamiste seadusandlike ettepanekute või poliitikameetmete kohta. See selgitab, miks andmed pidevalt muutuvad ja miks mõned huvide esindajad registreerivad end vaid piiratud ajaks, samas kui teised võivad jääda andmebaasi kauemaks.

Registreerudes võtavad huvide esindajad kohustuse esitada teavet, mis on registreerumise hetkel täielik, ajakohane ning pole eksitav, ning neil lasub lõplik vastutus registreerumisel esitatud andmete täpsuse eest. Sellega seoses soovitatakse registreeritutel kontrollida ja uuendada esitatud teavet niipea, kui andmed oluliselt muutuvad, ning nad peavad oma registreeringut igal aastal vähemalt korra ajakohastama, et nad saaksid jätkuvalt registris olla.

Sekretariaadi üks peamisi ülesandeid on tuletada registreeritutele meelde nende kohustusi ning tagada läbipaistvusregistri andmete parim võimalik kvaliteet. Sekretariaat kontrollis 2023. aastal oma üldise seire raames kokku 7705 üksust²⁹, kes kas taotlesid registreerimist või olid juba registrisse kantud, mis on 13% rohkem kui eelneval aastal tehtud kontrollide arv. Need kontrollid hõlmasid taotluse esitamise etapis tehtud taustakontrolle, juba registreeritud üksuste sihipäraseid kvaliteedikontrolle ja mis tahes täiendavaid kontrolle, mis viidi läbi uurimismenetluste raames.

Taotluse esitamise etapp: kuigi registreeritute koguarv on püsinud stabiilsena³⁰, on uute registreeritute voolavus suhteliselt suur, mistõttu on paralleelselt tõusnud ka registris kättesaadava teabe kvaliteet. Enne kui uued registreerimistaotlused saab aktiveerida ja registris avaldada, hindab sekretariaat kõigi uute taotluste vastavust nõuetele ja andmete kvaliteeti. See aitab parandada esitatud andmete asjakohasust ja järjepidevust. 2023. aastal saadud 3404 taotlusest (± 9 päevas ja 14% rohkem taotlusi kui eelneval aastal) 2255 (66%) kiideti heaks ja aktiveeriti pärast kontrollimist, mis enamasti nõuab asjaomaselt taotlejalt ajakohastamist või parandamist.

29 Mõnele üksusele tehti 2023. aastal rohkem kui üks kontroll ja seetõttu oli kontrollide koguarv suurem.

30 31. detsembri 2022. aasta seisuga 12 425 registreeritut ja 31. detsembri 2023. aasta seisuga 12 469 registreeritut.

Sihipärased kontrollid: lisaks igapäevasele uute taotluste kontrollimisele kasutab sekretariaat ka sihipärasemat lähenemisviisi, eelkõige kui on alust arvata, et registreeringutes ei esitata nõutud teavet korrektselt. 2023. aastal tegi sekretariaat kokku 4301 sihipärast kvaliteedikontrolli. Nendest:

- 3572 (83%) kontrollitud registreeritu esitatud andmete kvaliteet oli rahuldav kas algusest peale (2550 kontrollitud registreeringut ehk 59,2%) või pärast seda, kui sekretariaat oli palunud andmeid ajakohastada (1022 registreeringut ehk 23,8%);
- 453 (10,6%) kustutati pärast sekretariaadiga suhtlemist registrist, sest andmed ei vastanud nõuetele või neid ei ajakohastatud;
- 276 (6,4%) oli 2023. aasta lõpus veel menetluses.

2023. aastal paranes registris üldine andmekvaliteet märkimisväärselt, kusjuures selliste kontrollitud registreeringute osakaal, mille puhul oli kontrollimisel andmekvaliteet rahuldav, suurenes 40%, samal ajal kui registrist kustutamiste osakaal seoses nõuetele mittevastavuse või ajakohastamata jätmisega pärast kontrolli vähenes eelneva aastaga võrreldes 22%.

Sihipäraste kontrollide puhul tuleb eelkõige keskenduda sellistele registreeringutele, mille puhul on tuvastatud või tõenäoliselt esineb vastuolusid või muid probleeme. Registri kohandatud seire raames tegi sekretariaat sihipäraseid kvaliteedikontrolle mitteäriliste üksuste suhtes, kes deklareerisid 0 euro suuruse eelarve. Sekretariaat kontrollis asjaomaseid registreeringuid põhjalikult ka muude vastuolude osas ja lahendas probleeme edukalt: 17% oli algusest peale õige, 54% ajakohastas andmeid või esitas rahuldava selgituse ning 28% kustutati.

2. Kasutajatoe teenus

Sekretariaat osutab kasutajatoe teenust, et vastata kõiksugustele läbipaistvusregistrit puudutavatele küsimustele mitmekeelse veebisaidi vahendusel, mis on avatud taotlejatele, registreeritutele ning üldsusele. Sekretariaat püüab osutada abi võimalikult kiiresti, vastates üldjuhul 48 tunni jooksul.

2023. aastal vastas sekretariaat 2567 järelepärimisele, mis hõlmasid sidusrühmade, teadlaste ja üksikisikute teabetaotlusi läbipaistvusregistri kohta, samuti palusid taotlejad ja registreeritud abi ja suuniseid registreerumise ajal või tehniliste raskuste korral. Esitatud küsimuste arv oli 25% suurem kui 2022. aastal³¹.

3. Uurimised

Lisaks läbipaistvusregistri andmete kvaliteedi seirele tegeleb sekretariaat esitatud kaebustega ning viib institutsioonidevahelise kokkuleppe III lisa sätestatud korras läbi omaalgatuslikke uurimisi. Seda tehes tegutseb sekretariaat kooskõlas proportsionaalsuse ja hea juhtimise aluspõhimõtetega.

„Kaebus“ viitab menetlusele, milles käsitletakse sekretariaadile esitatud väiteid, mis puudutavad käitumisjuhendi mittejärgimist registreeritu poolt. Nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, kellel on registreeritu kohta selliseid väiteid, võivad esitada sekretariaadile kaebuse, täites selleks vastava vormi läbipaistvusregistri [veebisaidil](#) ja esitades tõendid.

31 2022. aastal vastas sekretariaat 2056 järelepärimisele ja abipalvele.

„Omaalgatuslik uurimine“ viitab menetlusele, mille käigus sekretariaat kontrollib, kas teatav registreeritu võib jääda registrisse, võttes arvesse saadud või tuvastatud teavet, mis võib viidata sellele, et ta ei saa jääda registrisse kas asjakohase tegevuse puudumise või käitumisjuhendi mittejärgimise tõttu.

2023. aastal lõpetas sekretariaat uurimise seoses kümne eelneval aastal esitatud kaebusega, mille puhul registreeritud ajakohastasid oma andmeid või esitasid rahuldavaid selgitusi. Lisaks viis ta lõpule ühe uurimise, mille tagajärjel asjaomane registreeritu kustutati.

Samal aastal laekus sekretariaadile 35 uut kaebust. Neist 22 ei loetud lubatavaks, sest need ei olnud seotud läbipaistvusregistri kohaldamisalasse kuuluvate küsimustega (nt isiklikud kaebused või tarbijatega seotud kaebused) või ei vastanud institutsioonidevahelise kokkuleppe III lisa sätestatud lubatavuse kriteeriumidele. 13 lubatavast kaebusest lõpetati 2023. aastal uurimine kümne puhul ja tulemused olid asjaomaste registreeritute täieliku koostöö seisukohast positiivsed. Ülejäänud kolme puhul aasta lõpu seisuga uurimine veel jätkus. Enam kui pooled lubatavatest kaebustest puudutasid käitumisjuhendi punkti f väidetavat mittejärgimist asjaomaste registreeritute poolt, pidades silmas registreerimisel esitatud teabe täpsust ja täielikkust, mõnikord lisandusid sellele väited käitumisjuhendi teiste punktide võimaliku mittejärgimise kohta. Kui juhtumid puudutasid ainult käitumisjuhendi punkti f, lahenes see sellega, et registreeritud ajakohastasid 20 tööpäeva jooksul andmeid ja kaebuste uurimine lõpetati kahe kuu jooksul.

Muud juhtumid olid seotud käitumisjuhendi punkti b väidetava mittejärgimisega, mille kohaselt peavad registreeritud täpsustama, milliseid kliente või liikmeid nad esindavad, või punkti j mittejärgimisega, mis käsitleb kliendi ja vahendaja suhet. Mis puudutab üldsuse ootusi, siis on selge mure selle pärast, milliste huvide eest need organisatsioonid seisavad ning see tuleb registreerimisel selgelt ja järjepidevalt deklareerida: selleks peavad kliendi ja vahendaja vahelise suhte raames olema registrisse kantud mõlemad pooled ja vastavad deklaratsioonid peavad olema omavahel kooskõlas.

Uurimise käigus püüab sekretariaat alati pidada asjaomas(t)e registreeritu(te)ga konstruktiivset dialoogi, et võimaluse piires selgitada ja lahendada tuvastatud probleemid enne vajalike meetmete võtmist. 2023. aastal ei pidanud sekretariaat ühegi registreeritu suhtes vajalikuks kohaldada institutsioonidevahelise kokkuleppe III lisa punkti 8 kohaseid meetmeid.

2023. aastal algatas sekretariaat registreeritud üksuste suhtes kaks omaalgatuslikku uurimist, millest üks oli aasta lõpu seisuga veel pooleli. Sekretariaat lõpetas seitse eelneva aasta uurimist, sealhulgas neli pooleliolnud uurimist seoses registreeritud huvide esindajatega, kelle peakorter asub Venemaa Föderatsioonis.

4. Juhatus 2023. aasta koosolek

Sekretariaat valmistas ette juhatuse teise koosoleku, mis toimus 31. märtsil 2023. Sellel koosolekul võttis juhatus vastu järgmised otsused:

- nimetas üheaastaseks ametiajaks (1. jaanuar – 31. detsember 2024) sekretariaadi koordinaatoriks nõukogu peasekretariaadi läbipaistvusküsimuste eest vastutava üksuse juhi;
- võttis vastu 2022. aasta aruande ning leppis kokku, et see esitatakse allakirjutanud institutsioonidele ja avaldatakse läbipaistvusregistri veebisaidil;
- määras kindlaks registri 2024. aasta prioriteedid koos eelarveprognoosidega ja kõigi allakirjutanud institutsioonide osakaaludega prioriteetide elluviimiseks³²;
- võttis teadmiseks registri ja sekretariaadi töö kasvavad probleemid seoses kaebuste märkimisväärse arvu, tundlike omaalgatuslike uurimiste ja üha suureneva nõudlusega kvaliteetsete andmete järele läbipaistvusregistris.

Kõik juhatuse koosolekuga seotud dokumendid, sealhulgas koosoleku päevakord ja protokoll, avaldatakse läbipaistvusregistri veebisaidi [juhtimise alamlehel](#).

5. Suunised ja teadlikkuse suurendamine

Sekretariaat annab välja suuniseid, et selgitada ja üksikasjalikumalt käsitleda teatavaid institutsioonidevahelise kokkuleppe sätteid. Sellised suunised on sidusrühmadega toimunud korrapärase teabevahetuse tulemus ning nende eesmärk on aidata taotlejatel ja registreeritudel anda täpset teavet ja vältida tavapäraseid vigu.

Kui see on asjakohane, võib sekretariaat oma seire käigus samuti paluda üksustel läbipaistvusregistris registreeruda. Sekretariaat korraldab korrapäraselt teabevahetust ja võtab teadlikkuse suurendamise meetmeid, et tõsta sidusrühmade seas selle vahendiga seotud teadlikkust. 2023. aastal hõlmas see infotunde ja teabevahetust erinevate sidusrühmade³³ ja üliõpilastega, samuti suhtlemist ja parimate tavade vahetamist sarnaste organitega riiklikul või Euroopa tasandil³⁴.

Kolm institutsiooni tegid täiendavaid jõupingutusi, et suurendada teadlikkust läbipaistvusregistri kohta igas institutsioonis, pakkudes töötajatele spetsiaalseid infotunde ja koolitusi³⁵.

6. Tehnilised arengud

IT-lahenduste väljatöötamist läbipaistvusregistri täiustamiseks koordineerib sekretariaat.

³² 2024. aasta eelarveprognoosid on kättesaadavad veebisaidil. Lepiti kokku järgmistes osakaaludes: komisjon: 57%; parlament: 33%; nõukogu: 10%.

³³ European Public Affairs Consultancies Association (EPACA), European Centre for Public Affairs (ECPA), Public Affairs Council (PAC), Transparency International Brazil (EUVP).

³⁴ European Lobbying Registrars' Network (ELRN). Serbia parlamendi delegatsiooni visiit Auvergne-Rhône-Alpes'i piirkonda, Ukraina parlamendi liikmed, Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA).

³⁵ See hõlmab huvide esindamist käsitlevat 46 infotundi Euroopa Parlamendi töötajatele ja akrediteeritud assistentidele. Samuti pakkus komisjon oma töötajatele viit sellist koolitust ja kohandatud esitlusi komisjoni liikmete kabinetidele ning nende läbipaistvuse- ja eetikaalaste kontaktide võrgustikule. Nõukogus võeti ette mitu suhtluse ja teadlikkuse suurendamisega seotud tegevust, et eelkõige juhtidele selgitada institutsioonidevahelist kokkulepet ja nõukogu otsuse (EL) 2021/929 praktilist rakendamist.

2023. aastal püüdis sekretariaat veelgi suurendada registri avaliku veebisaidi läbipaistvust ja kasulikkust. Selleks on ajutiselt eemaldatud registreeritud nüüd nähtavad veebisaidi kodulehel olevas spetsiaalses loetelus.

Ühtlasi alustas sekretariaat tööd uue läbipaistvusregistri digiplatvormi loomiseks, et järgida kaasaegseid tehnoloogilisi ja infoturbe standardeid ning parandada kasutajate kogemusi. Uus IT-vahend asendab registri olemasoleva tehnoloogilise taristu ja sisaldab läbipaistvusregistri avaliku veebisaidi uut versiooni ning uusi tugikeskkondi. Läbipaistvusregistri uus versioon peaks valmima 2024. aasta alguses.

7. Euroopa Kontrollikoja audit läbipaistvusregistri kohta

Kontrollikoda auditeeris läbipaistvusregistrit 2023. aasta jooksul põhjalikult, kusjuures ametlikult alustati auditit juba 2022. aasta juulis. Sekretariaat tegi audiitoritega konstruktiivset koostööd ja töötas intensiivset selle nimel, et toetada auditeerimist kogu vajaliku sisendiga, mis aitab tagada, et auditi tulemused annavad kasulikke soovitusi registri edasiarendamiseks ja täiustamiseks. Auditi eriaruanne, mis sisaldab kontrollikoja soovitusi ja läbipaistvusregistri moodustava kolme auditeeritava institutsiooni vastuseid, avaldatakse eeldatavasti 2024. aasta teises kvartalis.

8. Euroopa Ombudsmani otsus juhtumi 532/2023/FA kohta

2023. aasta märtsis esitas üks registreeritu Euroopa Ombudsmanile kaebuse selle kohta, kuidas sekretariaat menetles kahte omavahel seotud uurimist, mis põhinesid selle registreeritu 2022. aasta juulis esitatud kaebustel.

Sekretariaat tegi uurimise käigus Euroopa Ombudsmani talitustega aktiivselt koostööd.

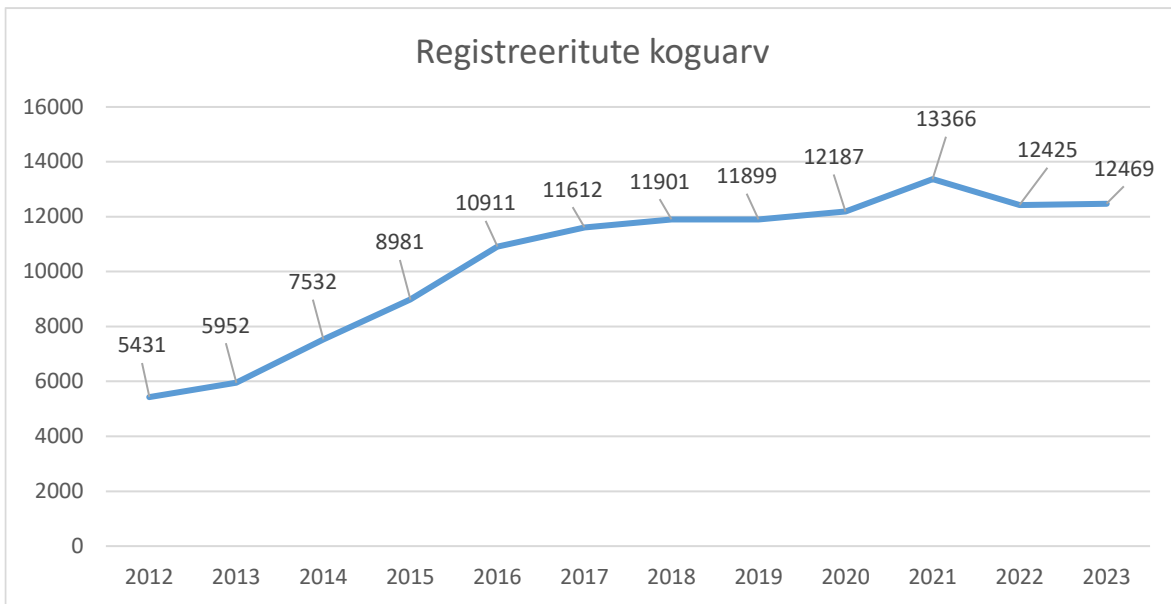
Euroopa Ombudsman võttis 2024. aasta alguses vastu otsuse, mille kohaselt tuvastati haldusomavoli ja milles anti soovitusi seoses kaebuste uurimisega sekretariaadi poolt³⁶.

VI. Statistika

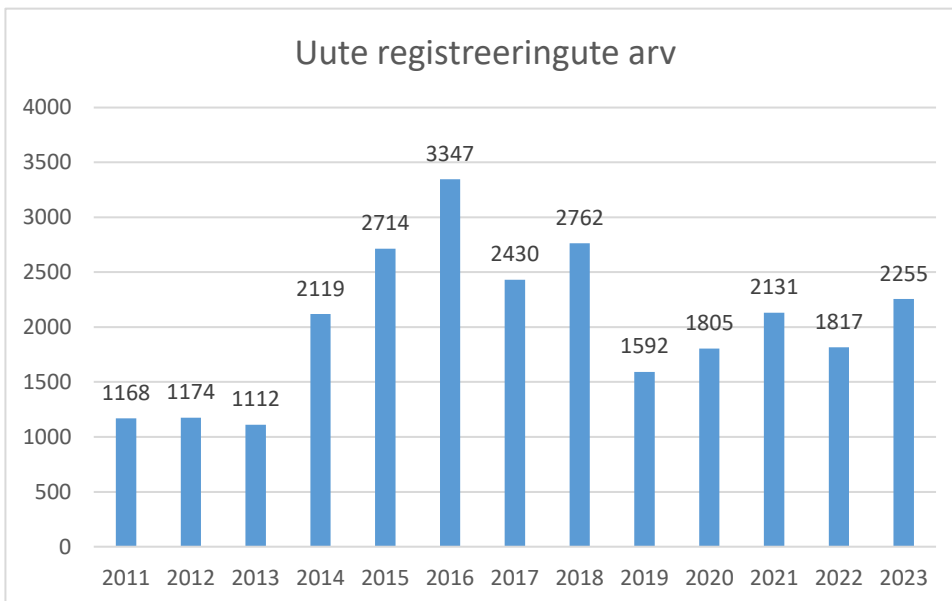
1. Läbipaistvusregistri areng

Läbipaistvusregister on pidevalt kasvanud alates selle loomisest Euroopa Parlamendi ja komisjoni ühise avaliku andmebaasina kuni institutsioonidevahelise kokkuleppega loodud praeguse kolmepoolse süsteemini. 2023. aastal püsis registreeritute koguarv 2022. aastaga võrreldes üldiselt stabiilsena. 2023. aasta lõpu seisuga oli registreeritud 12 469 huvide esindajat.

³⁶ <https://www.ombudsman.europa.eu/et/opening-summary/et/168956>.

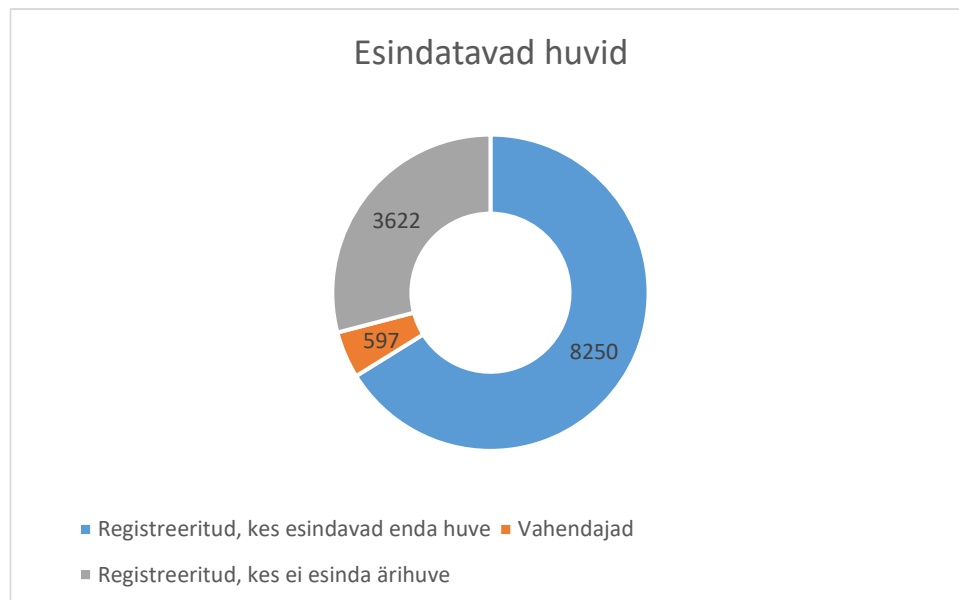

Allpool olev diagramm näitab muutust uute registreeringute arvus, hõlmates neid huvide esindajaid, kes registreerusid 12 kuu vältel, alates 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2023, ning olid selle perioodi lõpus endiselt aktiivsed. Uute registreeringute arv 2023. aastal (2255) on suurem kui institutsioonidevahelise kokkuleppe jõustumisele (2021. aasta) eelnenud aastatel. Sekretariaat sai 3404 taotlust (± 9 päevas), mis tähendab, et sekretariaat kiitis pärast taustakontrolle heaks ja aktiveeris vaid 66% taotlustest.

2. Esindatud huvid

Vastavalt institutsioonidevahelisele kokkuleppele liigitatakse registreeritud kolme peamise esindatavate huvide tüübi järgi ning iga kategooria puhul kasutatakse erinevat finantsteabe vahemikku.

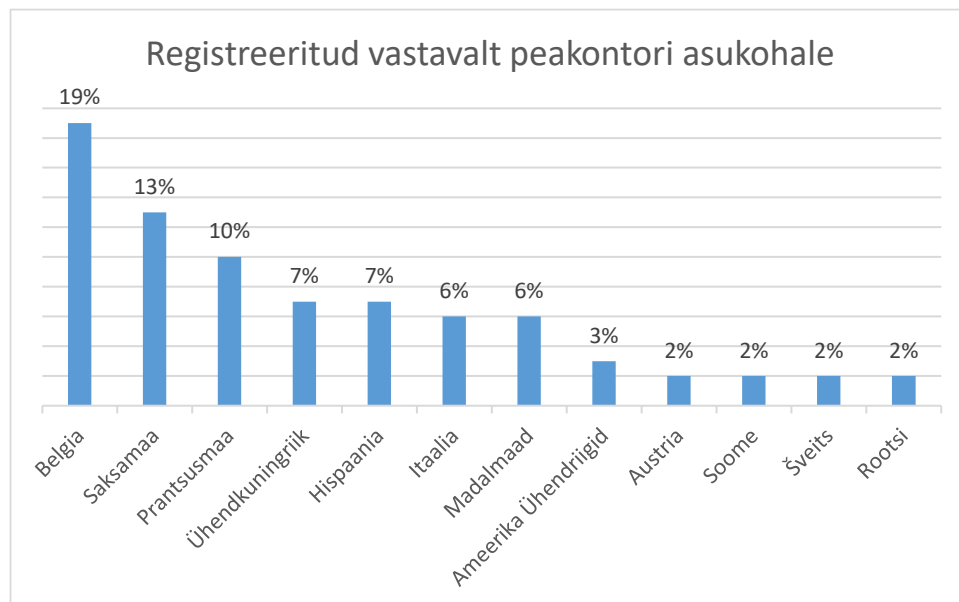

Registreeritud jagunesid vastavalt oma valikule järgmiselt:

Konsultatsioonifirmad	523
Õigusbürood	64
Iseenda tööandjast konsultandid	131
Äriühingud ja kontsernid	3172
Äriliidud ja ettevõtjate ühendused	2599
Ametiühingud ja kutseliidud	961
Valitsusvälised organisatsioonid, platvormid ja võrgustikud ja sarnased organisatsioonid	3480
Mõttekojad ja teadusasutused	569
Akadeemilised asutused	312
Kirikuid ja usukogukondi esindavad organisatsioonid	46
Avaliku sektori asutuste ühendused ja võrgustikud	151
Kolmandate riikide poolt loodud üksused, bürood või võrgustikud	2
Muud organisatsioonid ning avalik-õiguslikud või avalikku ja erasektorit ühendavad üksused	459

3. Geograafilised andmed

Registreerumine läbipaistvusregistris ei ole piiratud ELis asutatud huvide esindajatega, kuigi valdav osa huvide esindajatest tegutsevad oma Belgias asuva asutuse kaudu. Kuna aga ELi õigusaktide ja poliitika kohaldamisala avaldab mõju ka üksikisikutele ja ettevõtetele väljaspool ELi ning võib mõjutada kaubandust ja muid välissuhteid väljaspool 27 liikmesriigi piire, kajastub see ülemaailmne ulatus ka läbipaistvusregistris.

4. Läbipaistvusregistri andmete vaatamised

2023. aastal oli veebisaidil [Data.europa.eu](https://data.europa.eu) läbipaistvusregistri konsolideeritud andmekogum seal avaldatud enam kui 1 600 000 andmekogumi seas vaadatavuselt 8. kohal. Andmekogumid võimaldavad kasutajatel laadida alla (XML- või Exceli vormingus) Euroopa Parlamendi ruumidesse sissepääsuks akrediteeritud isikute nimekirja ja läbipaistvusregistrisse kantud organisatsioonide nimekirja, seda ka mitme möödunud aasta kohta.

VII. Kokkuvõte

2023. aasta oli läbipaistvusregistri jaoks tegevuse konsolideerumise aasta. Andmebaasina on register peamine teabeallikas ja võrdlusvahend ELi tasandil huvide esindamisega seotud tegevuste jälgimiseks. Seda näitab andmesisu kasutamise populaarsus, taotluste arvu suurenemine (aastaga suurennes 14%) ning registri raamistikuga seotud sisemiste läbipaistvusmeetmete vastuvõtmine kahe ELi organi poolt.

Samuti oli see töömahukas aasta sekretariaadi põhitegevuse, sealhulgas kasutajate taotluste menetlemise, teabevahetuse ja teadlikkuse suurendamise, andmete kvaliteedi seire ja registreeritud käsitlevate uurimiste seisukohast. Läbipaistvusregistri üldandmete kohaselt on sekretariaadi intensiivsema seire ja kontrolli tulemusel näha tugevaid märke stabiliseerumisest ja paranemisest. Ühtlasi tegi sekretariaat kontrollikojaga koostööd läbipaistvusregistri auditeerimisel, samuti tegi oma igapäevaste tegevuste raames IT-platvormi parandusi ning suhtles aktiivselt teiste ELi institutsioonide ja organitega, kes on huvitatud registri läbipaistvusraamistikuga ühinemisest, nagu seda on aruandes üksikasjalikult kirjeldatud.

Avaliku vahendina on läbipaistvusregistril oluline roll, et säilitada üldsuse usaldus ja tugevada aruandekohustust ELi institutsioonide laiema läbipaistvuspoliitika raames ning näidata ELi institutsioonide ühist pühendumust edendada läbipaistvat ja eetilist huvide esindamist. Kuna üldsuse ootused läbipaistvuse suhtes suurenevad ja muutuvad, eelkõige enne eelseisvaid Euroopa Parlamendi valimisi 2024. aastal, on oluline, et ELi institutsioonid jätkaksid läbipaistvusregistri kasutamist ja tugevdamist, et saavutada lobitöö läbipaistvuse valdkonnas konkreetseid tulemusi.